

Parastamista vai varastamista - vertaisarviointi kouluyhteistyössä

4.11.2011 klo 9-13

Ryhmätöiden yhteenveto

Sisällys

[Ryhmä Vihreä](#)
[Ryhmä Sininen](#)
[Ryhmä Pink](#)
[Ryhmä Violetti](#)
[Ryhmä Punainen](#)
[Ryhmä Keltainen](#)

Ryhmä Vihreä

Kanerva Pelli, Animalia

Kirsi Uusitalo, Allianssi

Hanna Wahlman, Kelaamo

Tiina Putkinen, Yhteisvastuukeräys

Fasilitaattorit: Anu Toija, Terveysten edistämisen keskus ry (Tekry) & Auli Starck, Kepa ry

Vinkkejä arviointiin ja sen hyödyntämiseen

- Rehellisyys. Rehellisyys itselleen ja myös raportoinnissa. Myös huonoista kokemuksista tulisi uskaltaa puhua, miettiä mikseivät ne toimineet. Näin niistä voidaan myös oppia.
- Palautteen antaminen tulisi olla helppoa kohderyhmälle. Tähän ei ole yhtä oikeaa tapaa, vaan erilaiset kohderyhmät vaativat erilaiset mahdollisuudet antaa palautetta. (Esim. nuorille helppoa antaa palautetta netissä, lapsilla keskustelu / piirtäminen tai erilaiset toiminnalliset palautemenetelmät, kuten pallojen heittäminen hyvän mielen koriin tai ei-niin-iloiseen koriin).
- Palautetta pyydetessä täytyy uskaltaa kysyä ”oikeita” asioita, ts. niitä asioita, jotka ovat tärkeitä oman toiminnan kehittämiseksi.
- Palautetta saadessa täytyy olla rohkeutta kuunnella ja reagoida siihen.
- Arviointiin on varattava aikaa jo suunnitteluvaiheessa. Muuten ”jää jalkoihin”.
- Arvioinnissa jakamisen täytyy olla helppoa. Palautteenantokynnyksen tulee olla matala. Kirjallinen arviointi on jäykkää ja ”lopullista”. Keskustellen toiminnan arviointi on avoimempaa ja luovempaa, uusia ideoitakin voi syntyä vanhaa toimintaa arvioitaessa.
- Yhteistyö säästää aikaa, siksi arviointiin ja vertaisarviointiinkin kannattaa panostaa -> se maksaa itsensä takaisin.

Ryhmä Sininen

Fasilitaattori: Annakaisa Yletyinen, Nuorten Akatemia

Hyviä vinkkejä kouluyhteistyön arviointiin

- Kouluyhteistyössä on tärkeä muistaa muidenkin toimijoiden kuin opettajien ja rehtorien mukaan saaminen. Hyviä kokemuksia on esimerkiksi vanhempainyhdistyksen, tukioppilaiden ja oppilaskuntien kanssa tehdystä työstä. Ei myöskään pidä unohtaa oppilashuollon henkilöstöä, nuorisotoimea tai iltapäiväkerhon vetäjiä. Hedelmälliseksi on myös koettu yhteistyö yliopiston kanssa, jossa opiskelijat toteuttavat kouluvierailuiden arviointia kahden vuoden jännteellä.
- Yhteistyökumppanuuksien pohtimisessa tulee olla avoin mieli ja uskaltaa kokeilla villedäkin yhdistelmiä – näistä voi syntyä helmiä!
- Muilta osallistujilta tuli hyviä kommentteja:
 - yhteinen tavoite: jos haetaan kumppania vain kumppanitarpeeseen, ei toiminta välttämättä etene
 - tietotaito ja kontaktit jakoon -> yhteiset päämäärät
 - yhteistyökumppanit: hankkeella on toteuttava taho mutta ohjausryhmä koostuisi eri järjestöjen ihmisistä

Miten vertaisarviointia voi hyödyntää kouluyhteistyön kehittämisessä?

- Jos teemapäiviä järjestetään yhteistyössä, tarjoaa tämä hyvän tilaisuuden vertaisarvioinnille.
- Mistä saisi tietoa muiden toimijoiden toiminnoista eli ei tehtäisi päällekkäistä työtä toisista tietämättä? Muilta osallistujilta tuli hyviä vinkkejä tähän:
 - erilaiset messut
 - LTF
 - www.gloaalikasvatus.fi
 - SAKUn verkostot ammatillisessa koulutuksessa toimiville järjestöille
 - Pyöreä pöytä – ympäristöjärjestöt

Ryhmä Pink

Maria Sture, Helsingin NMKY

Marita Karvinen, Seta

Virpi Skippari, Suomen 4H-liitto

Gun Andersson, Folkhälsan

Fasilitaattori: Anu Iivanainen, Nuorten Akatemia

Haasteita ja ratkaisuja kouluyhteistyössä

Toimintamallien kehittäminen

- Opettajilta on vaikea saada palautetta, vaikka palautteen antaminen kuuluu ”pakettiin” ja on etukäteen opettajilla tiedossa
 - Välittömän palautteen saaminen helpompaa (esim. kouluttaja pyytää täyttämään lomakkeen koulutuksen aikana tai heti sen jälkeen), mutta tällöin saa tietoa vain fiiliksestä eikä mitään siitä, mitä myöhemmin mahdollisesti tapahtuu

- Mahdollisuuksien mukaan voi yrittää hyödyntää muuta ulkopuolista palautetta, esim. vertaisarviointia sekä kouluttajapareja kehittämässä toimintaa
- Vaikutusten arviointi on vaikeaa, varsinkin lyhyissä interventioissa
 - Ennen/jälkeen –palaute ei yleensä toimi, kun nuoren elämässä vaikuttavat niin monet muutkin asiat.
 - Voidaan tehdä kriteerit, jotka pohjautuvat oppimistutkimuksiin: näyttävätkö koulutussuunnitelma ja materiaalit tukevan tavoitteen suuntaista oppimista? Jälkikäteen tarkistus esim. palautelomakkeilla, havainnoinneilla tai haastatteluilla, näyttääkö suunnitelma toteutuvan käytännössä. Jos näyttää, niin uskotaan, että vaikutusta on.

Koulutuksen/kouluvierailun aikana **opettaja poistuu paikalta**, vaikka opettaja on vastuussa ryhmän turvallisuudesta. Tämä vaikeuttaa jatkokäsittelyä koulussa merkittävästi, kun opettaja ei tiedä, mistä oppilaat puhuvat eikä voi itse palata vierailuun tai ottaa menetelmiä omaan käyttöönsä.

- Opettajien ohjeistus ja kouluttajan/vierailijan kieltäytyminen pitämästä tuntia, jos opettaja poistuu paikalta.
- Opettajalle selkeä rooli vierailun/koulutuksen ajaksi?
- Miten saada opettaja ymmärtämään hyödyt kuten mahdollisuus nähdä oma ryhmä toisen ohjauksessa, sitoa vierailu osaksi muuta opetusta...?
- Pitäisikö siirtyä kokonaan opettajien koulutukseen ja vain tarjota materiaaleja, joita opettajat voivat käyttää opetuksessaan? Toisaalta hyvä auttaa koulua hyödyntämään paikallista/alueellista verkostoa ja tekemään yhteistyötä ympäröivän yhteiskunnan kanssa.

Ideoita järjestöjen yhteistyöhön koulu yhteistyön kehittämisessä

- Järjestöjen yhteiset, alueelliset opettajaverkostot: Kerättäisiin esim. teemoittain alueellisia opettajaryhmiä (esim. 20 opea/alue), joille järjestettäisiin 1-2 kertaa vuodessa tapaamisia. Tapaamisissa opettajille koulutettaisiin/esiteltäisiin muutama eri toimintamalli järjestöiltä markkinointi- ja/tai arviointitarkoituksessa. Tarjottaisiin ruuat. Järjestämistä vastuu kiertäisi järjestöillä.
- Järjestöjen välistä koulutusta kaikkia koskevissa asioissa (esim. yhdenvertaisuuden huomiointi koulutoimintamalleissa)
- Materiaalien kommentoituttaminen/arvioituttaminen halutusta näkökulmasta toisessa järjestössä (esim. Seta ja seksuaalinen tasa-arvoisuus)
- Muiden tuottamien materiaalien hyödyntäminen lupa kysyen
- Kimppateemapäivien järjestäminen kouluihin

Ryhmä Violetti

Minna Nordström, Liikenneturva

Projektityöntekijä, siviiliammatti alakoulun opettaja

Hyvä käytäntö: liikennekasvatus kouluissa -> opettajien kouluttaminen

Tove Ajalin Folkhälsan

Hyvä käytäntö: koulukiusaamisen ehkäisy, oppilaiden lähestyminen opettajien kautta

Tiina Karhuvirta, Kerhokeskus

Nuorten parlamenttitoiminta

Yläkoululaisten demokratiakasvatus

Yhteistyö Eduskunnan kanssa, työ kohdentuu opettajiin

Hanna Seimola, WWF

ympäristökasvatusvastaava

Hyvä käytäntö: tarinoita muuttuvalta planeetalta –hankkeen työtavat

opiskelijat osallistuivat koko hankkeen ajan: suunnittelivat, kirjoittivat tarinoita, tekivät koosteen

Marjo Hannukkala

mielenterveysseura

mielenhyvinvoinnin malli terveystiedonopetuksen sisälle, lähestyminen kouluja opettajien kautta

Fasilitaattori: Ville Virtanen, SAKU ry

Hyvä käytäntö: tarkistuslista hyvinvoivan oppimisympäristön itsearviointiin

Hyvien käytäntöjen tunnusmerkkejä ja mittareita arviointiin

- Toiminnan tavoitteet avoimesti esillä kaikilla tasoilla: niin omassa toiminnassa kuin rahoittajan ja kohderyhmänkin suuntaan
- Hankkeen kesto: on oltava riittävästi aikaa tavoitteiden toteuttamiseen
- Sitoutuminen: johto, opetushenkilöstö, opiskelijat
- Menetelmien toimivuus: palaute opetushenkilöstöltä
- itsearviointi, ohjausryhmä, yliopiston asiantuntijat, opetushallinnon palaute
 - arvioinnissa useita eri näkökulmia
 - kaikki arvioitsijat myös edistävät leviämistä, jos pitävät sitä hyvänä
- Palautteen keruu osallistujilta on kehittämisen perusedellytys
- Kumppanijärjestön arviointi: itsearvioinnin kehittyminen ja laajentuminen
- Kohderyhmän osallisuus (opiskelijat, valikointi opetushenkilöstön kanssa)
 - kohderyhmän vaikuttamisen määrä projektin eri vaiheissa
 - kohderyhmän näköinen projekti
- Kohderyhmän tunteminen, toimiva verkosto, aikaisempien käytäntöjen tunteminen
- Kehittämisprosessi on osa arviointia
 - jatkosuunnittelun pohja on tilanteen arviointi
- Työmenetelmien arviointi
- Konkreettiset avoimet tavoitteet: arviointia eri toimijoilta
- Kohderyhmän tavoittaminen ja käytettävä materiaali ja materiaalin jakelukanavat ja leviäminen. Esimerkiksi materiaali on joskus hyvä jakaa vain koulutuksien kautta.

Kipupisteitä ja sudenkuoppia

- juonen ylläpito on haasteellista: toteutuksessa pitää olla pitkäjänteinen ja sietää hidasta etenemistä
- Toistoa pitää olla, ei pidä luovuttaa ensiyrittämällä
- määrätavoitteen ansa pitää osata välttää, samoin massatilaisuudet
 - realismin ylläpito
- materiaalien käyttö asiaa tuntematta, esim. elokuva tai peli sijaisen korvikkeena väärälle ikä- tai kohderyhmälle
- johdon tavoittamisen haaste
- rakenteisiin vaikuttamisen vaikeus: opetussuunnitelmien ja opettajakoulutuksen sisältöihin vaikuttaminen haasteellista

Miten vertaisarvioinnilla voidaan edistää järjestöjen yhteistyötä

- Verkostoja hyödyntämällä (mm. globaalikasvatuksen verkosto ja lasten terveystilaisuus)
- Projektien ja järjestöjen välillä ristiin arviointia
- Samankaltaisten toimijoiden (esim. koululähettiläät) arviointitilaisuus
- Ituja, järjestön ja yhteiskunnan tarpeet tunnistamalla ja niihin tarttumalla
- Arvioinnin kautta löydetään yhteisiä tavoitteita ja toimintatapoja
- Arjen toimintaa ja luontevaa yhteistyötä

Loppukeskustelu

- Yhteisiä alustoja / foorumeita
- Yhteishanke, vaatii yhteisen suunnittelun -> aikaa, veturit
- Kohtaamisen ja keskustelun paikkoja lisää -> hyödynnetään olemassa olevia verkostoja

Ryhmä Punainen

Fasilitaattori: Sanna Rekola, Kepa ry

Järjestön kouluvierailijoille sähköinen vertaisoppimisen alusta, jossa mm:

- Opetusmateriaaleja
- Hyviä käytäntöjä, vinkkejä
- Mahdollisuus keskusteluun ja vertaiskokemusten jakamiseen
- Voisiko hyödyntää myös kouluvierailujen tilaamiseen ja välittämiseen?
- Järjestöille yhteinen hanke kehittämään tätä?

Kommentit:

- Vaatii säännöllistä ylläpitoa! Kuntien vapaaehtoistoiminnan resurssikeskukset?
- Nuorten Akatemiolla jo käytössä tällainen
- Vinkki: www.alpo.fi / www.sakumateriaalit.net

Tarjonnan kouluille ei tarvitse olla ihmeellistä. Yksinkertaiset konseptit ja helpot materiaalit toimivat usein parhaiten.

Vertaisarviointia voi toteuttaa paitsi järjestöjen välillä myös järjestön sisällä, esim. kouluvierailijoiden kesken.

- Hyvä käytäntö Nuorten Akatemiasta: kahvirahaa kouluvierailijoiden omiin vertaistapaamisiin
- Myös järjestöjen välillä kouluvierailijoiden välillä vertaistoimintaa

Miten päästään systemaattisemmin kiinni kouluyhteistyöhön, kun järjestöt elävät lyhytjänteisen hankerahoituksen varassa?

- Tuotetaanko liikaa materiaaleja, jotka eivät jalkaudu käyttöön?
- Yhteistyön mahdollisuudet?

Verkkosivu oppilaille: kävijämäärä vierailun jälkeen kertoo miten hyvin kouluvierailu kolahti.

Järjestöllä oma arviointiryhmä, jonka menetelmänä kehittävä arviointi.

- Ulkoiset arvioijat jäävät usein irralleen
- Organisaation kaikki tasot ja sidosryhmien edustajat mukana arviointiryhmässä: kaikki sitoutuvat toimintaan

Yleishyödyllisyyden periaate vs. järjestöjen välinen kilpailu

- Onko yhteistyö voimavara vai aiheuttaako ”varastamista”?

Kommentit:

- ”Olemme hyvällä asialla” - pehmeät arvot yhdistävä tekijä
- Rahoittajilta tukea yhteistyölle

Ryhmä Keltainen

Elina Salminen, Hyvinkään nuorisopalvelut

Maarit Pulju-Lappalainen, Taksvärkki ry

Riika Huitti-Malka, Maan ystävät ry

Pekka Laukkanen, Suomen Punainen Risti

Rami Luomanpää, Wau ry

Fasilitaattori: Anu Tyvijärvi, Kepa ry

Välituntivierailuista on tullut paljon ns. ”epäsuoraa” palautetta, kun yhä enemmän oppilaita tulee mukaan välituntiohjelmaan (mm. kilpailuja, liikuntaa, kädentaitoja) ja osa heistä tulee jo nuorisohjaajia vastaan (hyvä käytäntö Hyvinkään nuorisopalveluilta)

- Välituntiohjelma on hyvä vaihtoehto tupakoinnille
- Voisiko välituntiohjelmaa käyttää hyväkseen myös globaalikasvatukseen? Välitunneilla voitaisiin käsitellä näitä aiheita lapsia innostavalla tavalla

”Vierailijapankki” ja järjestöjen välinen vertaisarviointi

- Voisivatko järjestöt yhdistää voimavarojaan?
- Vierailijat voisivat olla eri järjestöistä → hyvä mahdollisuus vertaisarvioinnille, kun eri järjestöjen ihmiset arvioivat toisiaan

Ensimmäiset kouluvierailut voi tehdä pareittain (hyvä käytäntö Taksvärkiltä)

- Haastavista aiheista on helpompi mennä puhumaan parin kanssa ensimmäiset kerrat
- Hyvä paikka vertaisarvioinnille, kun toinen voi arvioida toisen toiminta
- Koulutusviikonloppu tukee kouluvierailijoiden työtä, silloin myös tutustuu muihin kouluvierailijoihin
- Olisi hyvä järjestää kouluvuoden lopuksi ”purkuviikonlopun” kouluvierailijoiden kanssa, jossa voisi jakaa kokemuksiaan, myös niitä ikäviä, toisten vierailijoiden kanssa (vertaistukea ja -arviointia)
- Opettaja on mukana kouluvierailussa ja voi antaa palautetta itse vierailijalle. Lisäksi vierailija tekee itsearviointin, joka tukee kouluvierailijoiden omaa oppimista.

Kouluvierailijoihin olisi hyvä olla tiiviisti yhteydessä

- sähköpostitse (helppo, mutta moni ei ehdi lukea/vastata)
- voi myös soittaa suoraan, monet pystyvät puhumaan näin helpommin omista kokemuksistaan

Vaikka materiaalit löytyvät verkkosivuilta (”kirjasto”), on tärkeä, että opettajia koulutetaan niiden käyttöön (hyvä kokemus Maan ystäviltä).

- Monet opettajat ovat kovin kiireisiä, eivätkä jaksavat ryhtyä tutkimaan eri sivustoja
- Materiaalien on oltava helposti saatavilla ja ymmärrettävissä

Kaupunkikävelyt, jossa kierretään kaupungilla ja kerrotaan liikkeiden edessä niiden vaikutuksista ja eettisistä seikoista (hyvä käytäntö Maan ystäviltä)

- Koulun ulkopuolella nuoret ovat usein aktiivisempia
- Kommentti: hyvä ja havainnollinen menetelmä, joka soveltuu myös nuorten harrastusryhmille!

Yläkouluissa järjestetään ensiapuaiheinen teemapäivä (EA, päihteet, hiv, henkinen tuki), jossa myös opettajat ovat mukana (hyvä käytäntö Punaiselta Ristiltä)

- Miten saataisiin eri järjestöt ja nuorisotoimet yhteen?
- Miten EA:n saisi osaksi koulujen opetussuunnitelmaa?

Kerhotoiminta, jossa toimitaan koulun tiloissa eikä materiaaleja tarvita, on toiminut hyvin (hyvä käytäntö WAU ry:ltä), vaikka sen arviointi onkin ollut haastavaa

- Rehtoreille on lähetetty kysely, mutta myös vanhemmat? Entä lapset?
- Kysely ei kuitenkaan anna kaikkea tietoa, muita arviointimenetelmiä tarvittaisiin